

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา 4 งาน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา 4 งาน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และระดับการศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาอิสลามแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เป็นตัวแทนของประธานคณะกรรมการและตัวแทนเลขานุการจำนวนโรงเรียนละ 2 คน จาก 106 โรงเรียน รวม 212 คน และประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 เขต 2 และเขต 3 เขตพื้นที่ละ 2 คน รวม 6 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน และระดับการศึกษา และตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาอิสลามแบบเข้ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา (2) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา และตอบคำถามข้อที่ 1.3.1

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 212 คน ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 รองลงมาโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 24 คิดเป็นร้อยละ

11.30 ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 59.90 รองลงมาปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 17.90 และมีมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.40

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.86$, $\sigma=.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ การบริหารงานบุคคล ($\mu=3.96$, $\sigma=.69$) การบริหารงานทั่วไป ($\mu=3.95$, $\sigma=.54$) การบริหารงานวิชาการ ($\mu=3.86$, $\sigma=.50$) และการบริหารงานงบประมาณ ($\mu=3.67$, $\sigma=.54$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 6 มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ($\mu=4.11$, $\sigma=.74$) รองลงมาข้อ 5 มีส่วนร่วมในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแก่สถานศึกษา ($\mu=3.97$, $\sigma=.79$) และข้อ 2 มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา ($\mu=3.95$, $\sigma=.77$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 8 มีส่วนร่วมเป็นวิทยากรอิสลามศึกษาในการให้ความรู้แก่นักเรียน ($\mu=3.72$, $\sigma=.95$)

2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 18 มีส่วนร่วมรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับทรัพย์สินทางราชการของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอิสลามศึกษาแบบเข้ม ($\mu=3.99$, $\sigma=.86$) รองลงมาข้อ 11 มีส่วนร่วมจัดทำแผนการใช้เงินงบประมาณเกี่ยวกับอิสลามศึกษาแบบเข้มของสถานศึกษา ($\mu=3.79$, $\sigma=.96$) และข้อ 13 มีส่วนร่วมติดตามและรายงานผลการใช้งบประมาณที่ใช้เกี่ยวกับอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา ($\mu=3.67$, $\sigma=.97$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 15 มีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุครุภัณฑ์ของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอิสลามศึกษาแบบเข้ม ($\mu=3.54$, $\sigma=1.00$)

3) **ด้านการบริหารงานบุคคล** พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 23 มีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากรอิสลามศึกษาแบบเข้ม ($\mu=4.09$, $\sigma=.85$) รองลงมาข้อ 21 มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารงานบุคคลที่ปฏิบัติงานในส่วนอิสลามศึกษาแบบเข้มของสถานศึกษา ($\mu=4.00$, $\sigma=.88$) และข้อ 22 มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การสรรหาวิทยากรอิสลามศึกษา ($\mu=3.99$, $\sigma=.86$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 26 มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ($\mu=3.84$, $\sigma=.90$)

4) **ด้านการบริหารงานทั่วไป** พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 32 มีส่วนร่วมสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ทำกิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม ($\mu=4.14$, $\sigma=.80$) รองลงมาข้อ 39 มีส่วนร่วมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมและร่วมแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในสถานศึกษา ($\mu=4.09$, $\sigma=.79$) และข้อ 31 มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาแนะนำ และสนับสนุนการดำเนินงานในการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีอิสลาม ($\mu=4.04$, $\sigma=.81$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 27 มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับอิสลามศึกษาแบบเข้มให้เป็นปัจจุบันและทันสมัย ($\mu=3.74$, $\sigma=.92$)

5.1.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน และระดับการศึกษา และตอบคำถามข้อที่ 1.3.2

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน และระดับการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

1) ผลการทดสอบเปรียบเทียบตามตัวแปรขนาดโรงเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรขนาดโรงเรียนต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการทดสอบเปรียบเทียบพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ขนาด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนขนาดกลาง ($\mu=3.89$, $\sigma=.49$) รองลงมาขนาดใหญ่ ($\mu=3.83$, $\sigma=.60$) และขนาดเล็ก ($\mu=3.76$, $\sigma=.27$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ที่ปฏิบัติงานในขนาดโรงเรียนต่างกัน ไม่แตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน

2) ผลการทดสอบเปรียบเทียบตามตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษาต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการทดสอบเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามวุฒิการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ปริญญาโทขึ้นไป ($\mu=3.97$, $\sigma=.58$) รองลงมามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ($\mu=3.95$, $\sigma=.36$) และปริญญาตรี ($\mu=3.86$, $\sigma=.50$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ไม่แตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน

5.1.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ได้แนวทางการพัฒนาแต่ละด้าน ดังนี้

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านการบริหารวิชาการ

1. คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถด้านอิสลามศึกษา ควรเข้ามาจัดการเรียนการสอนเป็นวิทยากรรับเชิญ บรรยายธรรมเดือนละครั้ง นอกจากนี้ คณะกรรมการตัวแทนผู้นำศาสนาและตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และคณะกรรมการสถานศึกษาควรร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาทางด้านการจัดการเรียนการสอนกับบุคลากรทางการศึกษา

2. คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา สาระเพิ่มเติม หลักสูตรท้องถิ่น และควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น นำละหมาดยามาอะฮฺให้กับนักเรียนและครู

3. สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมหารือกับคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แปลงมาจากหลักสูตรแกนกลางเพื่อเพื่อปรับเปลี่ยนเป็นหลักสูตรท้องถิ่น หรือจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามความต้องการของชุมชน และให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตในอิสลาม สามารถปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

4. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน หรือมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระเพิ่มเติม และหลักสูตรท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมทุกระดับในการจัดการศึกษา

5. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดหาหนังสือเรียนอิสลามศึกษาและจัดสรรสื่อให้เพียงพอ ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในสาระการเรียนรู้เต็มศักยภาพ และการจัดกิจกรรมมหกรรมวิชาการ กรรมการควรมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

6. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา และการจัดทำสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา กำหนดตัวชี้วัดของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องศาสนาอิสลาม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อเสนอความคิดเห็นตลอดจนการสนับสนุน การจัดหาสื่อการเรียนการสอน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงบประมาณ

1. คณะกรรมการสถานศึกษาควรรับรู้งบประมาณของแต่ละปีว่า สถานศึกษาต้องดำเนินในเรื่องใด โครงการที่จัดสนองตอบกับผู้เรียนหรือไม่ นอกจากนี้คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาในการระดมทุนเพื่อแก้ปัญหาในสถานศึกษา

2. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเบิกจ่ายงบประมาณ และควรมีส่วนร่วมในการระดมงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมของโรงเรียน

3. คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการระดมทุนทุกครั้งเมื่อสถานศึกษาจัดกิจกรรมอิสลามศึกษา และตรวจการใช้จ่ายอย่างบริสุทธิ์ นอกจากการระดมทุนแล้ว คณะกรรมการควรสมทบทุนในการจัดกิจกรรมอิสลามศึกษาด้วย

4. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาผลักดันด้านงบประมาณในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากร

5. คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการจัดหาทุนหรืองบประมาณของโรงเรียน เช่น ระดมทุน โดยการจัดทำโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและมีการบริจาคแก่โรงเรียน

6. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบอิสลามศึกษาในการใช้ให้สอดคล้องกับกิจกรรม และติดตามการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่อง เช่น งบจัดซื้อหนังสือ จัดซื้อให้ตรงกับหลักสูตร

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการรับรู้รายละเอียดงบประมาณในแต่ละปีของสถานศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการระดมทุน จัดหาแหล่งทุนและงบประมาณ มีส่วนร่วมในการบริหารและใช้จ่ายงบประมาณ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานบุคคล

1. คณะกรรมการสถานศึกษาต้องกำหนดคุณสมบัติของวิทยากรอิสลามศึกษาอย่างชัดเจน เช่น ต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับตำแหน่ง มีคุณธรรม มีบุคลิกที่ดี และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้วิทยากรอิสลามศึกษาเข้ารับการอบรมในทุกๆด้าน เพื่อเพิ่มทักษะและพัฒนาตัวเอง โดยการอบรมซึ่งจัดโดยคณะกรรมการรวมตัวกันขึ้นเพื่อวางแผนในอนาคต

2. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดหาบุคลากรของโรงเรียนที่เป็นวิทยากรอิสลามศึกษาแบบเข้ม โดยเน้นคนในพื้นที่ จบการศึกษาตรงกับความต้องการของสถานศึกษา

3. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากรอิสลามศึกษา ไม่ว่าจะมีการสอบคัดเลือก หรือคัดเลือกให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ เมื่อมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน กรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานดังกล่าวโดยความยุติธรรม โปร่งใส และเป็นกลาง

4. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการผลักดัน การพัฒนาบุคลากร การจัดสรรบุคลากร ควรมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการสรรหาและประเมินผลงาน และให้ความคิดเห็นด้านบทบาทหน้าที่ของวิทยากรให้ชัดเจน

5. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการคัดสรรบุคลากรและประเมินผลการปฏิบัติงาน กรรมการต้องรู้จักจำนวนบุคลากรในโรงเรียน ใครทำหน้าที่ใด

6. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการคัดเลือก การสรรหาเพื่อความโปร่งใส ยุติธรรม คุณแลพฤติกรรมของบุคลากรสถานศึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะในทุกๆ ด้าน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติ การสรรหาบุคคลที่จะมาทำหน้าที่เป็นวิทยากรอิสลามในโรงเรียน ตลอดจนการพัฒนาวิทยากร และการประเมินผลการปฏิบัติงานของวิทยากรอิสลามในโรงเรียน

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานทั่วไป

1. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง นโยบายการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ควรรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศเพื่อรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชน

2. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนทุกๆด้าน ไม่ว่าจะจะเป็นมหกรรมวิชาการสามัญหรือมหกรรมวิชาการอิสลามศึกษา

3. คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานต่างๆของโรงเรียน ตลอดจนจัดแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่เหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน กำหนดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญให้กับโรงเรียน และต้องมีความสามารถในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับอิสลามศึกษาที่ชัดเจน

4. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นด้านอาคารสถานที่ให้มีห้องเรียนอิสลามศึกษาเป็นเอกเทศ และมีห้องละหมาดกว้างเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และควรมีส่วนร่วมในการสร้างอาคารละหมาด

5. คณะกรรมการสถานศึกษาควรสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านอาคารสถานที่ เช่น ห้องละหมาด ห้องจัดการเรียนการสอน

6. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการช่วยกันจัดอาคารสถานที่ละหมาด มีส่วนร่วมในการจัดทำ ปรับปรุง ซ่อมแซม ช่วยดูแลอาคารสถานที่ช่วงปิดเทอมหรือวันหยุดเสาร์ อาทิตย์

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆในสถานศึกษา และควรมีส่วนร่วมในการดูแลอาคารสถานที่ของสถานศึกษา

5.2 การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส มีประเด็นที่น่าสนใจควรมานำอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะผลที่เกิดจากการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาการจัดการเรียนการสอนของครู และการบริหารงานของผู้บริหารที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปมากได้มีการจัดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องให้บุคคลที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยบุคลากรทางการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและนักเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความพึงพอใจ และมีความรู้สึกร่วม

ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จซึ่งก็หมายความว่าได้เป็นเจ้าของร่วมกัน จึงเป็นสิ่งจูงใจให้คณะกรรมการสถานศึกษาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลต่อความพึงพอใจในงานที่ทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมลทิพย์ ณ นคร (2547 : 97-105) ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและชุมชน โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมและชุมชนที่ปรากฏอยู่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ จีเพ็ชร (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงสิทธิ์ ยืนชีวิต (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการฯ นั้นมีส่วนร่วมในระดับ “มาก” สอดคล้องกับแนวคิดของชูชาติ พ่วงสมจิตร (2546 : 221) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู โดยการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็นของครู ชีดเป้าหมายและสถานศึกษาเป็นตัวตั้ง มีความเชื่อว่าการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมบริหาร จะนำไปสู่ผลสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวัตร บุญประสพ (2541 : 123) พบว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของประชาชน ชุมชน วัด หน่วยงานราชการและองค์กรเอกชน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกิดความพึงพอใจและศรัทธาต่อโรงเรียน ทำให้การประสานงาน เพื่อขอความร่วมมือในส่วนต่างๆของชุมชนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ เป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีทีมงานในการบริหารงานวิชาการ มีผู้ที่ให้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการตัดสินใจหรือผู้ที่ให้คำปรึกษา เพราะงานวิชาการเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรในโรงเรียนทุกคน ดังนั้นในการบริหารงาน

วิชาการผู้บริหารจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมให้มากที่สุดคล้อยกับงานวิจัยของ โกศล ศรีทอง (2545 : 88-89) พบว่า ในการปฏิบัติงานวิชาการนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการเพื่อจะทำให้ดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากงานวิชาการเป็นนามธรรมเห็นผลช้ากว่างานด้านอื่นๆ อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนมีภาระที่ต้องรับผิดชอบงานของโรงเรียนหลายด้าน จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการเป็นพิเศษ ทั้งที่งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของหน่วยงานทางการศึกษา และมีความสำคัญเป็นอันดับแรกๆ ที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารบางคนอาจขาดทักษะความชำนาญในงานวิชาการ จึงทำให้ไม่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนางานวิชาการแก่ครูในโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง และจากผลการวิจัยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน รองลงมามีส่วนร่วมในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนแก่สถานศึกษา และข้อมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไสว มีสติ (2548 : 120) พบว่า การมีส่วนร่วมต้องสร้างความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้น โดยการนำโรงเรียนออกสู่ชุมชนและการนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนที่สำคัญต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ต้องเสริมสร้างความผูกพัน ผู้บริหารต้องรับฟังความคิดเห็น ทำหน้าที่กำกับดูแลให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสอาน (2536 : 115) กล่าวว่า การที่จะกำหนดนโยบายขึ้นมาแล้วสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงที่สุดนั้นจะต้องพัฒนานโยบายมาจากปัญหาพื้นฐานที่เกี่ยวกับภารกิจหลัก และวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้น ซึ่งในด้านกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาของสถานศึกษานั้นพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมวางแผนในการป้องกันรักษาทรัพย์สินของสถานศึกษามากที่สุด รองลงมา ร่วมกำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการด้านการศึกษาของชุมชน ร่วมวางแผนในการปรับปรุงอาคารสถานที่ แสดงว่าคณะกรรมการเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันรักษาทรัพย์สินของสถานศึกษา เพราะ สถานศึกษานั้นสร้างขึ้นด้วยภาษีของประชาชนทุกคนและคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดหาเงินเพื่อพัฒนาในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา เพราะทุกคนทราบดีว่าโรงเรียนประถมศึกษานั้นยังขาดความพร้อมในหลายๆ ด้าน และสอดคล้องกับ โสภาส โอพริก (2540 : 93) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมาในด้านนี้แต่ละประเด็น พบว่าข้อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีมีส่วนร่วมมากที่สุด

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารงานวิชาการ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีหลายประการ เช่น สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมหารือกับคณะกรรมการสถานศึกษา

อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แปลงมาจากหลักสูตรแกนกลางเพื่อปรับเปลี่ยนเป็นหลักสูตรท้องถิ่น หรือจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามความต้องการของชุมชน และให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตในอิสลาม สามารถปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการที่กรรมการสถานศึกษามาร่วมทำงานกับโรงเรียนเป็นการทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มาสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนา โดยเฉพาะด้านการบริหารงบประมาณ ดังนั้น บุคคลที่รับผิดชอบโดยตรงในโรงเรียนจะต้องทำทุกสิ่งให้โปร่งใส ไว้วางใจได้ และตรงไปตรงมา ดังคำกล่าวที่ว่า “การบริหารโรงเรียนโดยมอบความไว้วางใจให้อิสระ แต่ต้องมีการตรวจสอบ” (รุ่ง แก้วแดง, 2546 : 126) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีส่วนร่วมรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับทรัพย์สินทางราชการของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอิสลามศึกษาแบบเข้ม รองลงมามีส่วนร่วมจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณเกี่ยวกับอิสลามศึกษาแบบเข้มของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมติดตามและรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณที่ใช้เกี่ยวกับอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา สอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสอาน (2536 : 115) กล่าวว่า การที่จะกำหนดนโยบายขึ้นมาแล้วสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดนั้นจะต้องพัฒนานโยบายมาจากปัญหาพื้นฐานที่เกี่ยวกับภารกิจหลัก และวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้น ซึ่งในด้านกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษานั้นพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมวางแผนในการป้องกันรักษาทรัพย์สินของสถานศึกษามากที่สุด รองลงมาช่วยกันกำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการด้านการศึกษาของชุมชน ร่วมวางแผนในการปรับปรุงอาคารสถานที่ แสดงว่าคณะกรรมการเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันรักษาทรัพย์สินของสถานศึกษา เพราะสถานศึกษานั้นสร้างขึ้นด้วยภาษีของประชาชนทุกคนและคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดหาเงินเพื่อพัฒนาในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา เพราะทุกคนทราบดีว่าโรงเรียนประถมศึกษานั้นยังขาดความพร้อมในหลายๆด้าน

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารงานงบประมาณ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีหลายประการ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการ

ตรวจสอบการเบิกจ่ายงบประมาณ และควรมีส่วนร่วมในการระดมงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมของโรงเรียน

3) **ด้านการบริหารงานบุคคล** พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และประสบการณ์โดยให้มีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจหรือความถนัดของบุคคล เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองและมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล ศรีทอง (2545: 91) พบว่า ก่อนที่บุคลากรของโรงเรียนได้มีส่วนร่วม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ ซึ่งในการพัฒนาบุคลากรนั้นอาจทำได้โดยให้บุคลากรลงมือปฏิบัติงานจริง เพื่อให้บุคลากรมีความพร้อม และจากผลการวิจัยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากรอิสลามศึกษาแบบเข้ม รองลงมามีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารงานบุคคลที่ปฏิบัติงานในส่วนอิสลามศึกษาแบบเข้มของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การสรรหาวิทยากรอิสลามศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของสุธีญา วาดเขียน (2547 : 10) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรมีความจำเป็นต่อบุคลากรและองค์กรเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าคนได้ผ่านกระบวนการพัฒนาจะทำให้ตนเอง มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ เพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงาน มีความเชี่ยวชาญในงานที่ปฏิบัติแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ระเบียบ หลักเกณฑ์ และเทคนิคในการทำงาน เป็นการพัฒนาตนเอง พัฒนางค์การพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า และเป็นการแก้ปัญหาต่างๆในด้านการบริหาร และสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 : 34) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ให้มีการบริหารจัดการโดยยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคล ผู้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา การบริหารงานบุคคลจึงมุ่งเน้นให้บริหารโดยยึดหลักการสำคัญ 3 ประการคือ การรักษาความเป็นมาตรฐาน มีระบบคุณธรรมเป็นหลักส่งเสริม เน้นสร้างเสริมพัฒนาประสิทธิภาพ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคลากรและประชาชน

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารงานบุคคล จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีหลายประการ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการผลักดัน การพัฒนาบุคลากร การจัดสรรบุคลากร ควรมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการสรรหาและประเมินผลงาน และให้ความคิดเห็นด้านบทบาทหน้าที่ของวิทยากรให้ชัดเจน

4) **ด้านการบริหารงานทั่วไป** พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมากทุก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ทำกิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม รองลงมามีส่วนร่วมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมและร่วมแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในสถานศึกษา และมีส่วนร่วมให้คำปรึกษา แนะนำ และสนับสนุนการดำเนินงานในการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีอิสลาม ซึ่งสอดคล้องกับ เกษม วัฒนชัย (2546 : 41-42) ได้ให้ทัศนะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาต้องรับผิดชอบต่อเจ้าของสถานศึกษา หมายถึง รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือประชาชน รับผิดชอบดูแลการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย และจารีตประเพณี ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้ได้ อีกทั้งต้องรับผิดชอบต่อมาตรฐานทางจริยธรรม คือ กรรมการต้องมีจริยธรรมสูงเพียงพอ กล่าวคือ รับผิดชอบต่อภารกิจต่างๆโดยไม่แสวงหาประโยชน์ สอดคล้องกับ เสนาะ ดิเอวาร์ (2544 : 36) ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อคนมีตั้งแต่แคบสุดไปสู่วงกว้างที่สุด คือ ต้องรับผิดชอบต่อตัวเอง ต่อคนใน ครอบครัว ต่อเพื่อนบ้าน ต่อคนในองค์กรที่ทำงานอยู่ ต่อสังคมที่ตัวเองอาศัย และต่อประเทศชาติซึ่งความรับผิดชอบต่อคนขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของคนคนนั้น

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารงานทั่วไป จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีหลายประการ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานต่างๆของโรงเรียน ตลอดจนจัดแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่เหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน กำหนดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญให้กับโรงเรียน และต้องมีความสามารถในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับอิสลามศึกษาที่ชัดเจน

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปร

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปรขนาดโรงเรียนและระดับการศึกษาต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

1) ผลการทดสอบเปรียบเทียบตามตัวแปรขนาดโรงเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตัวแปรขนาดโรงเรียนต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ขนาดของสถานศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ คนเสี้ยว (2547 : 87) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในขนาดโรงเรียนต่างก็มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของเสนาะ ดิยาว (2532 : 56) ได้กล่าวไว้ว่าขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน มีผลทำให้สภาพโรงเรียนแตกต่างกัน โดยเฉพาะทรัพยากรในการบริหาร เช่น จำนวนครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และอาคารสถานที่ และไม่สอดคล้องกับ บรรจง สระทอง (2536 : 104) ที่ศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ปฏิบัติในโรงเรียนขนาดต่างกันแตกต่างกัน โดยที่โรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่

2) ผลการทดสอบเปรียบเทียบตามตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษาต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้

อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งการฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคลากรในองค์กรเป็นอันดับแรกโดยเฉพาะบุคลากรผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง เลื่อนตำแหน่ง และระดับงานให้สูงขึ้น นอกจากนี้เมื่อองค์กรมีบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งมีการจะโปรแกรมการฝึกอบรมจะทำให้องค์กรได้รับการพัฒนาตามไปด้วย จะทำให้องค์กรสามารถยกระดับคุณภาพการทำงานให้มีมาตรฐานสูงมากขึ้น วัตถุประสงค์การฝึกอบรมจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร โดยเฉพาะจะต้องเป็นการเสริมสร้างศักยภาพการทำงาน และขจัดปัญหาในการทำงาน ข้อบกพร่อง จุดอ่อน และความด้อยประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรให้หมดไปเท่าที่จะสามารถกระทำได้ ดังนั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง จะต้องอาศัยพื้นฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความด้อยประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรเป็นส่วนใหญ่ หรือบางกรณีก็อาจเป็นเรื่องการพัฒนาบุคลากร เพื่อยกระดับคุณภาพการทำงาน (อำนาจ แสงสว่าง, 2540 : 249-250) นอกจากนี้การฝึกอบรม เป็นกระบวนการจัดการเพื่อให้บุคคลได้เกิดการเรียนรู้และมีทักษะเพื่อความมุ่งหมายเฉพาะอย่าง จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม เป็นกิจกรรมที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อองค์กร เพื่อให้องค์กรเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ (ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535 : 250) กระบวนการพัฒนาคุณภาพของบุคคลในองค์กรให้มีความรู้ทักษะ ความชำนาญ และประสบการณ์ สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ดีขึ้นและสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานไปในทางที่ต้องการอันจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรารักษ์ มณีบางกา, 2546 : 36)

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาใน โรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาอยู่ในระดับมากที่สุดโดยภาพรวมและรายด้าน ซึ่งคณะกรรมการฯ ควรปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป
2. คณะกรรมการสถานศึกษาต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ รู้ทันการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษา เสียสละเวลาในการเข้าร่วมดำเนินการของสถานศึกษาอย่างจริงจังและจริงใจ

3. สถานศึกษาต้องพัฒนาคุณภาพ โดยใช้คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารให้เป็นที่ประจักษ์ ทำให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธา นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

4. สถานศึกษาต้องทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจและร่วมดำเนินงาน

5. ควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความเป็นผู้นำให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้มีการกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าเสนอแนะ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ

2. ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ควรวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน